

O'ZBEKISTONDA MUQOBIL ENERGIYA MANBALARIDAN FOYDALANISH ISTIQBOLLAR

Ismoilov Hasanboy Abduvali o'g'li

Namangan muhandislik-qurilish instituti, Namangan, O'zbekiston

E-mail: ixasanboy1993@gmail.com

Tojimirzayev Dilshodbek Sirojiddin o'g'li

Namangan muhandislik-qurilish institute talabasi

E-mail: d94229691@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.12619728>

Anotatsiya: Ushbu maqolada Muqobil energiya manbalaridan keng foydalanish har bir mamlakatning ustuvor maqsadlari hamda energetika havfsizligi vazifalariga muvofiq keladi va energetika sohasining jadal rivojlanayotgan yo'nalishlaridan hisoblanadi. Respublikamizda qayta tiklanuvchan energiya manbalarini rivojlantirish, birinchi navbatda gidroenergetika salohiyatidan foydalanish borasida "O'zbekenergo" DAK tomonidan ma'lum ishlar amalga oshirilayotganini ko'rish mumkin.

Kalit so'zlar: Gidro elektr stansiyalar, quyosh panellari, atmosferaga chiqarib yuboriladigan zararli chiqitlar, tabiiy gazni tejash, qayta tiklanuvchan energiya manbalari. quyosh panellari, elektr energiyasi hosil qilishga ketadigan energiya.

ПЕРСПЕКТИВЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ АЛЬТЕРНАТИВНЫХ ИСТОЧНИКОВ ЭНЕРГИИ В УЗБЕКИСТАНЕ

Аннотация: В данной статье широкое использование альтернативных источников энергии соответствует приоритетным целям и задачам энергетической безопасности каждой страны и является одним из быстро развивающихся направлений энергетической отрасли. Видно, что АО «Узбекэнерго» проводятся определенные работы по развитию возобновляемых источников энергии в нашей республике, в первую очередь использования гидроэнергетического потенциала.

Ключевые слова: Гидроэлектростанции, солнечные панели, выбросы, экономия природного газа, возобновляемые источники энергии. солнечные панели, энергия, которая идет на выработку электроэнергии.

PROSPECTS FOR THE USE OF ALTERNATIVE ENERGY SOURCES IN UZBEKISTAN

Abstract: In this article, the widespread use of alternative energy sources is in accordance with the priority goals and tasks of energy security of each country and is one of the rapidly developing areas of the energy sector. It can be seen that certain works are being carried out by the JSC "Uzbekenergo" regarding the development of renewable energy sources in our republic, primarily the use of hydropower potential.

Keywords: Hydroelectric power stations, solar panels, emissions, natural gas conservation, renewable energy sources. solar panels, the energy that goes into generating electricity.

Bugungi kunda muqobil energiya manbalari deganda quyosh, shamol, geotermal va biogaz, mamlakatning energiyani saqlashni va saqlashni ta'minlash kabi masalalar muhim korxona ega. Uch maqolada O'zbekistonda muqobil energiyalaridan istiqbollari haqida so'z manbalarga boradi.

O'zbekistonning geografik joylashuvi va iqlim sharoitlari ushbu manbalardan samarali foydalanishga imkon beradi. Tadqiqotlar va investitsiyalar bu sohalarni rivojlantirishga ko'maklashib, mamlakatning energiya mustaqilligini nazorat qilish va ekologik muhitni yaxshilash mumkin.

"O'zbekenergo" DAK tomonidan mavjud GESlarni modernizatsiyalash va rekonstruksiya qilishga oid investitsiya loyihalarini amalga oshirishga tayyorlash bo'yicha ishlar boshlab yuborilgan. Quyi Bo'zsuv GESlar kaskadidagi 14-GES va Farhod GESni modernizatsiyalash va rekonstruksiya qilish ko'zda tutilmoqda. Dasturda nazarda tutilgan tadbirlarni bajarish natijasida 2015 yilga kelib energetika tizimlarining barqaror ishlashini ta'minlash va energetikani yanada rivojlantirish, yiliga 1 mlrd. m³ dan ziyod hajmda tabiiy gazni tejashga erishish, elektr energiyasi hosil qilishga ketadigan energiya solishtirma sarfini 13% ga, atmosferaga chiqarib yuboriladigan zararli chiqitlar hajmini 10% ga kamaytirish rejalashtirilmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining «Muqobil energiya manbalarini yanada rivojlantirishga doir chora-tadbirlar to'g'risida»gi 01.03.2013 yil PQ-4512- sonli farmoni va «Xalqaro quyosh energiyasi institutini tashkil qilish to'g'risida»gi 01.03.2013 yil PQ-1929-sonli qarorini bajarish doirasida «Fizika-quyosh» ilmiy ishlab chiqarish birlashmasi bazasida quyosh energiyasi instituti tashkil qilindi. «O'zbekenergo» DAK ushbu institutning ta'sischilaridan biri hisoblanadi.

"O'zbekenergo" DAK tomonidan quyosh energiyasidan foydalanish maqsadida respublikaning qator viloyatlaridagi «Muruvvat uylari», «Mehribonlik uylari» va qishloq vrachlik punktlarida gelioqurilmalar o'rnatildi. Bundan tashqari, Samarqand viloyatida Osiyo taraqqiyot banki kredit resurslarini jalb qilgan holda quvvati 100 MVt bo'lgan quyosh stansiyasini qurish nazarda tutilmoqda. Shuningdek, 2013 yilda «Navoiy» EIIZda quvvati 50 MVt bo'lgan fotoelektr quyosh panellari ishlab chiqarish bo'yicha qo'shma korxonaning 1-bosqichi tashkil etiladi. Kelajakda bu korxonaning ishlab chiqarish quvvatlari 100 MVt gacha oshiriladi. Shu munosabat bilan «O'zbekenergo» DAKda yoqilg'i-energetika balansiga qayta tiklanuvchan energiya manbalarini kiritish borasida ishlar olib borilmoqda. Qayta tiklanuvchan energiya manbalaridan katta sanoat miqyosida foydalanish respublikada elektr va issiqlik energiyasi ishlab chiqarishdagi tabiiy gaz iste'molini kamaytirish va shuning natijasida atrof-muhitga zararli moddalarni chiqarib tashlash hajmini sezilarli darajada qisqartirish imkonini beradi. O'zbekiston hududida qayta tiklanuvchan energiya manbalari turlarining yalpi va texnik salohiyatini baholash borasida o'tkazilgan taxlillar quyidagi xulosalarni chiqarishga asos bo'ladi: qator qayta tiklanuvchan energiya manbalari turlari respublikaning barcha hududida yetarli

ekanligi, uning ekologik havfsizligi, energiya resursi jihatidan qondirarli ekanligi, milliy energiya resurslaridan foydalanish strategiyasini ham yaqin istiqbolga, ham uzoq istiqbolga mo'ljallab tubdan qayta ko'rib chiqish zarurligini ko'rsatadi.

Markazlashtirishdan asoslangan texnik-iqtisodiy chegaralarda chiqarilgan energiya ta'minotiga o'tish yo'li bilan turli qayta tiklanuvchan energiya manbalaridan keng miqiyosda foydalanishga o'tish qishloq joylarida, ayniqsa, borish qiyin bo'lgan olis joylardagi ob'ektlarning energiya ta'minotini yaxshilash borasidagi qator muammolarni hal etishga imkon beradi.

Adabiyotlar:

1. Юсупов, О. Я., Зокирова, Д. Н., Тойчиева, М. О., & Мухиддинова, Ф. Б. (2019). Методы и средства контроля показателей качества электрической энергии. Экономика и социум, (3 (58)), 512-515.
2. Toychiyeva, M. O. (2022). Development of Effective Compositions and Studies of the Properties of Magnesium-Steatite Electro ceramic Composite Materials Based on Local Raw Materials. Telematique, 7799-7806.
3. Toychiyeva, M. (2023). Кластер Ёндашуви Асосида Педагогик Таълим Сифатини Бошқариш Ва Рақобатбардошлигини Такмиллаштириш. Theoretical aspects in the formation of pedagogical sciences, 2(2), 196-203.
4. Toychiyeva, M. (2023). EDIBON SCADA EESFC Qurilmasi Orqali Quyosh Panellarini Volt Amper Xarakteristikasini Olish. Solution of social problems in management and economy, 2(1), 89-94.
5. Qizi, T. M. O. (2023). Hidroelektr Stansiyalarning Ishlash Prinspi. Ta'lim fidoyilari, 21, 97-101.
6. Туйчиева, М. (2018). Показатели Качества Воды. Мировая наука, (5 (14)), 388- 391.
7. Тўйчиева, М. (2022). Методы И Средства Контроля Показателей Качества Электрической Энергии. Pedagog's journali, 6(1), 429-433